

Research Article; Received: 2025-09-03; Revised: 2026-04-01; Accepted: 2026-04-03.

**คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารมืออาชีพ
สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเทศบาลเมืองบ้านดุง**
**Desired Characteristics of Professional Administrators for
Administrators of Educational Institutions under
the Ban Dung Municipality Office**

อิศเรศ จินนฤทธิ์^{*1}, สมเกียรติ วุฒิธรรมาภวัฒน์^{2},
ปวิพัฒน์ บุญรักษ์³, ดนัย ลามคำ⁴**
**Issares Jinnarith¹, Somkiat Wuttithammapiwat²,
Patipat Boonrak³, Danai Lamkham⁴**

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด¹,
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน²,
โรงเรียนบ้านหนองโสน จังหวัดพิจิตร³, คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยพิชญบัณฑิต⁴
Mahamakut Buddhist University, Roi Et Campus¹,
Mahamakut Buddhist University, Isan Campus²,
Ban Nongsano School, Pichit Province³,
Faculty of Political Science, Pitchayabundit College⁴

First Author, E-mail: issares.jin@mbu.ac.th*

Corresponding Author, E-mail: somkiat.wut@mbu.ac.th**

บทคัดย่อ

การเป็นผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคปัจจุบันไม่ได้จำกัดอยู่เพียงแค่การใช้อำนาจตามหน้าที่ แต่จะต้องมีคุณลักษณะของความเป็นผู้บริหารมืออาชีพทางด้านการบริหารจัดการด้วยการกำหนดแผนการดำเนินการและวิธีการบรรลุเป้าหมายของบริหารการจัดการ รวมถึงวิธีโน้มน้าวให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารมืออาชีพสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองบ้านดุง 2. เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารมืออาชีพสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองบ้านดุง จำแนกตาม เพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน เป็น

การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองบ้านดุงและเจ้าหน้าที่กองการศึกษา เทศบาลเมืองบ้านดุง เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองบ้านดุง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.21$; S.D.=0.13) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ($\bar{X}=4.26$; S.D.=0.22) ด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ ($\bar{X}=4.24$; S.D.=0.25) ด้านทักษะทางการบริหาร ($\bar{X}=4.21$; S.D.=0.20) ด้านประสพการณ์และผลสำเร็จในการปฏิบัติงาน ($\bar{X}=4.19$; S.D.=0.18) ด้านความรู้ความสามารถ ($\bar{X}=4.18$; S.D.=0.20) และด้านวิสัยทัศน์ ($\bar{X}=4.18$; S.D.=0.24) และ 2. ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษาสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองบ้านดุง และเจ้าหน้าที่กองการศึกษา เทศบาลเมืองบ้านดุงที่มีเพศ การศึกษา และประสพการณ์ทำงาน แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาพบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน องค์ความรู้จากการวิจัย คือ คุณลักษณะความเป็นนักการบริหารการศึกษามืออาชีพทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ความรู้และความเข้าใจในวิชาชีพ สมรรถนะทางวิชาชีพ จริยธรรมและความรับผิดชอบและภาวะผู้นำข้อเสนอแนะจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ศึกษาข้อมูลข่าวสารการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจการเมือง สังคมและด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และผู้บริหารควรแสดงวิสัยทัศน์ในการบริหารองค์กรและเข้าร่วมอบรมด้านการศึกษาให้ทันต่อยุคปัจจุบัน

คำสำคัญ: คุณลักษณะที่พึงประสงค์; ผู้บริหารสถานศึกษา; องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น; ผู้บริหารมืออาชีพ

Abstract

A professional educational administrator in the modern era is not limited to merely exercising authority. It also requires the qualities of a professional manager in terms of management, including defining action plans and methods to achieve management goals, and motivating subordinates to perform their duties willingly. The purposes of this

research are 1) to study the desirable characteristics of professional administrators for school administrators under Ban Dung Municipality and 2) to compare the desirable characteristics of professional administrators as perceived by respondents, classified by gender, educational background, and work experience. There is quantitative research. The sample group consists of teachers, educational personnel under Ban Dung Municipality, and employees of the Education Division of Ban Dung Municipality. The research instrument is a questionnaire. Statistics used for data analysis include frequency distribution, percentage, mean, and standard deviation, t-test, and one-way analysis of variance (ANOVA).

The research results found that 1) the desirable characteristics of school administrators under Ban Dung Municipality are overall at a high level ($\bar{X}=4.21$; S.D.=0.13). When considering each aspect, ranked from highest to lowest average, they are personality ($\bar{X}=4.26$; S.D.=0.22), morality and professional ethics ($\bar{X}=4.24$; S.D.=0.20), administrative skills ($\bar{X}=4.21$; S.D.=0.20), experience and work accomplishment ($\bar{X}=4.19$; S.D.=0.18), knowledge and abilities ($\bar{X}=4.18$; S.D.=0.20), and vision ($\bar{X}=4.18$; S.D.=0.24). 2) Teachers, educational personnel, and employees of the Education Division of Ban Dung Municipality with different genders, educational backgrounds, and work experiences do not differ significantly in their opinions regarding the desired characteristics of school administrators, either overall or in each individual aspect. The study identifies four key characteristics of a professional educational administrators: professional knowledge and understanding, professional competency, ethics and responsibility, and leadership. The recommendations from this study are that school administrators should be encouraged to study information on changes in the economic, political, social, and information technology systems. Administrators should demonstrate a clear vision in organizational management and

participate in professional development and educational training programs to keep pace with current educational trends.

Keywords: Desired Characteristics; Educational Administrator; Local Administrative Organizations; Professional Administrator

บทนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข การจัดการศึกษาจึงต้องพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทศนคติ ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคลให้เป็นพลเมืองที่ดี มีคุณภาพและประสิทธิภาพ สำหรับการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพนั้นผู้บริหารเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการสร้างบุคลากรในสถานศึกษาให้มีคุณภาพและนำไปสู่เป้าหมาย ผู้บริหารยุคปัจจุบันจึงต้องบริหารแบบมืออาชีพ กล่าวคือ มีความรู้ความสามารถและความประพฤติเป็นที่ยอมรับ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีวิสัยทัศน์ในการทำงาน แสวงหาความรู้ใหม่ มีความสามารถในการโน้มน้าวให้เกิดความร่วมมือในการทำงาน มีความเป็นประชาธิปไตย นอกจากนี้ผู้บริหารต้องมีบุคลิกภาพที่ดี มีหลักการในการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้โดยรวมแล้ว การบริหารต้องทำให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงานอย่างพึงพอใจของสมาชิก รวมทั้งการกำหนดนโยบายต่าง ๆ ของสถานศึกษาที่ชัดเจน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรมีคุณลักษณะที่ดี ทั้งทางด้านคุณวุฒิและคุณธรรมจริยธรรมเพื่อความสำเร็จในการบริหาร ดังที่ธีระ รุญเจริญ (2550) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคลากรหลักสำคัญของสถานศึกษาและเป็นผู้นำวิชาชีพที่จะต้องมีความรู้ ความสามารถและคุณธรรมจริยธรรม ตลอดทั้งจรรยาบรรณวิชาชีพที่ดี ซึ่งจะนำไปสู่การจัดการบริหารสถานศึกษาที่ดี มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ผู้บริหารควรมีความโอปอ้อมอารี ไม่ตระหนี่ถี่เหนียว (กาญจน์ เรืองมนตรี, 2549) คุณลักษณะผู้นำที่ดีต้องมีความสามารถในการสร้างความร่วมมือของบุคคลเพื่อให้บังเกิดผลตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ (สมนึก นนธิจันทร์, 2542) ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบในการวางแผนการตัดสินใจซึ่งเป็นการบริการการจัดงานต่าง ๆ ในหน่วยงาน การตัดสินใจของผู้บริหารจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะเป็นกลไกที่จะประสานและขับเคลื่อนระบบการพัฒนางานองค์กรให้ก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพ ในทางตรงกันข้ามหากผู้บริหารไม่มีคุณภาพหรือขาดภาวะผู้นำก็จะไม่สามารถพัฒนางานองค์กรให้เจริญก้าวหน้า รวมถึงการจัดการศึกษาก็ไม่ประสบความสำเร็จเช่นกัน (ทรงสวัสดิ์ แสงมณี,

2552) ดังนั้น การบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารต้องมีทักษะพื้นฐานหรือคุณสมบัติในการบริหารที่ดี ดังที่กิตติมา ปรีดีติลล (2551) กล่าวว่า iva การพัฒนาผู้บริหารถือเป็นกระบวนการที่สำคัญของการบริหารบุคลากรงานบุคคล เพราะเมื่อเวลาผ่านไปวิทยาการต่าง ๆ เจริญขึ้น เทคนิควิธีทำงานเปลี่ยนแปลงไปแต่ความรู้ต่าง ๆ ลดน้อยลงจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเนตร์พัฒนา ยาวีราช (2549) ที่กล่าวว่า ผู้นำที่ดีควรมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ซึ่งการพัฒนาบุคคลระดับนักบริหารสามารถทำได้หลายด้านทั้งการพัฒนาบุคลิกภาพ จิตใจ อารมณ์ สังคม การพัฒนาด้านความรู้ความสามารถ ทักษะในการทำงานให้มีความเชี่ยวชาญ และการพัฒนาภาวะผู้นำให้ทันสมัยและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน

จากที่กล่าวมา บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความสำคัญต่อการดำเนินงานขององค์กร เพราะผู้บริหาร คือ ผู้นำพาองค์กรไปสู่เป้าหมาย จะเห็นได้ในสังคมหรือสถาบันใดก็ตามที่อยู่รวมกันเป็นหมู่คณะมักจะมีผู้นำเสนอ ซึ่งอาจเป็นผู้นำตามธรรมชาติ ผู้นำที่ได้รับการสถาปนาหรือแต่งตั้งขึ้นก็ได้ โดยที่ผู้นำเหล่านี้จะเป็นผู้ควบคุมดูแลให้สถาบันอยู่ได้อย่างปกติสุข ดังนั้น ความอยู่รอดขององค์กรจึงขึ้นอยู่กับผู้บริหารเป็นสำคัญ แม้กระทั่งด้านการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นระดับอนุบาลจนถึงระดับอุดมศึกษาที่จะต้องสรรหาผู้บริหารที่มีความสามารถสูงเพื่อสร้างความสำเร็จขององค์กร มีความสามารถในการจัดการทรัพยากรให้ได้ประโยชน์สูงสุด โดยมองเห็นความสำคัญของครู ผู้ปกครองและชุมชนที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการบริหารจัดการ (รุ่ง แก้วแดง, 2545) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนถือเป็นสำคัญตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ระบุไว้ในหมวด 4 อันเป็นการวางแผนนโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาและเป็นการความสะดวกต่อการนำไปปฏิบัติ การให้คำปรึกษา การแนะนำและสร้างพลังความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาที่แท้จริง

จากความเป็นมาปัญหาและความสำคัญข้างต้น คณะผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญของแนวคิดบทบาทหน้าที่ ทฤษฎีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารองค์กรสถานศึกษาและเห็นว่า สามารถนำมาปรับใช้ในองค์กรและสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเทศบาลเมืองบ้านดุง เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเทศบาลเมืองบ้านดุงให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ทั้งเป็น

สารสนเทศให้ผู้บริหารหรือหน่วยงานต้นสังกัดได้ใช้ในการกำหนดนโยบายการพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคูณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารมีอาชีพสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเทศบาลเมืองบ้านดุง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารมีอาชีพสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองบ้านดุง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี จำแนกตาม เพศ วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน

ระเบียบวิธีวิจัย

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนบุคลากรทางการศึกษาสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองบ้านดุง และเจ้าหน้าที่กองการศึกษา เทศบาลเมืองบ้านดุง จำนวน 130 คน (สำนักงานเทศบาลเมืองบ้านดุง, 2567) ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทำวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษาสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองบ้านดุง และเจ้าหน้าที่กองการศึกษา เทศบาลเมืองบ้านดุง จำนวน 130 คน โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) เพื่อสุ่มแบบแบ่งชั้น ซึ่งได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 97 คน โดยผู้บริหารใช้วิธีการเลือกเจาะจง (Purposive Sampling) ส่วนครูผู้สอนสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้สถานศึกษาเป็นชั้นในการสุ่มแล้วเทียบสัดส่วน รวมกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 97 คน ดังรายละเอียดในตาราง 1 ดังนี้

ส่วนราชการ	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
	ผู้บริหาร	ครูผู้สอน พนักงาน	รวม	ผู้บริหาร	ครูผู้สอน พนักงาน	รวม
กองการศึกษา	1	14	15	1	9	10
โรงเรียนเทศบาล 1	1	41	42	1	29	30
โรงเรียนเทศบาล 2	1	33	34	1	28	29
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	1	38	39	1	27	28
รวม	4	126	130	4	93	97

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามส่วนราชการและสถานศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเพื่อศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมาย โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ได้แก่ เพศ วุฒิ การศึกษาและประสบการณ์ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองบ้านดุง ซึ่งประกอบไปด้วยทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ด้านความรู้ความสามารถ ด้านทักษะการบริหาร ด้านวิสัยทัศน์ ด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ และด้านประสบการณ์และผลสำเร็จในการปฏิบัติงาน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับตามวิธีการของลิเคิร์ต (Likert & Likert, 1976) ซึ่งมีความหมาย ดังนี้ ระดับ 5 หมายถึง มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด ระดับ 4 หมายถึง มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก ระดับ 3 หมายถึง มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับปานกลาง ระดับ 2 หมายถึง มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อย และระดับ 1 หมายถึง มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

- 1) การศึกษาทฤษฎี เอกสาร ตำรา แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองบ้านดุง
- 2) การศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามตามแนวคิดและคำอธิบายของพิสนุ พองศรี (2553) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
- 3) การกำหนดขอบเขตข้อคำถามด้วยตัวแปรที่ศึกษา สร้างกรอบแนวคิดการวิจัยและสร้างเครื่องมือตามกรอบแนวคิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารมืออาชีพ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองบ้านดุง ซึ่งทั้งหมดสังเคราะห์ได้จากเอกสาร ตำรา แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 4) การนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเที่ยงตรงของโครงสร้าง และความถูกต้องของการใช้ภาษา โดยการนำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบปรับปรุงแก้ไข จำนวน 3 คน ซึ่งแบบสอบถามได้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item-objective Congruency; IOC) ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 และนำแบบสอบถามไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ
- 5) การนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ซึ่งคณะผู้วิจัยได้หาค่าความเชื่อมั่นโดยการนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่ม

ตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้น นำผลการทดลองใช้มาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (สุทธาทิพย์ รุทธิฤทธิ์, 2546) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้ 1) การทำหนังสือถึงนายกเทศมนตรีเมืองบ้านดุงเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้มีหนังสือถึงผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าส่วนราชการกองการศึกษา ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษา และเจ้าหน้าที่กองการศึกษาที่คณะผู้วิจัยต้องการเก็บข้อมูล ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม 2) การนำหนังสือเสนอนายกเทศมนตรีเมืองบ้านดุงเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบแล้วนำหนังสือที่ผ่านการพิจารณาแล้วเสนอต่อผู้อำนวยการสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองบ้านดุง และหัวหน้าส่วนราชการ กองการศึกษาเทศบาลเมืองบ้านดุง ที่ได้กำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลต่อไป 3) การส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง โดยคณะผู้วิจัยส่งด้วยตนเองให้แก่กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ใกล้และส่งทางโปรแกรมออนไลน์แก่กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ไกล 4) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดำเนินการโดยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ซึ่งได้ทั้งหมด 97 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 จากนั้น นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ โดยนำข้อมูลที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์แล้วนำมาจัดเรียงลำดับแบบสอบถามและลงรหัสเพื่อทำการประมวลผลวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้ 1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการจำแนกความถี่ การหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ 2) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองบ้านดุง ตามทัศนะของครูผู้สอนสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองบ้านดุง และเจ้าหน้าที่กองการศึกษา เทศบาลเมืองบ้านดุง โดยใช้วิธีหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งแปลความหมายโดยใช้เกณฑ์ ดังนี้ คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง ผู้บริหารมีคุณลักษณะอยู่ในระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง ผู้บริหารมีคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ผู้บริหารมีคุณลักษณะอยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ผู้บริหารมีคุณลักษณะอยู่ในระดับน้อย คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ผู้บริหารมีคุณลักษณะอยู่ในระดับน้อยที่สุด 3) การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอน สถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองบ้านดุง และเจ้าหน้าที่กองการศึกษา

เทศบาลเมืองบ้านดุง โดยจำแนกตาม เพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการทดสอบที (t-Test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) 4) การนำข้อมูลที่ได้มาเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วยสถิติต่อไปนี้ 1) สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย (1) ค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหาโดยคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (2) ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (3) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการทดสอบทีและการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว 2) สถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย (1) ร้อยละ (Percentage) (2) ค่าเฉลี่ย (Mean) (3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และ 3) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน ประกอบด้วย (1) จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน และการวิเคราะห์ความแตกต่างหรือเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มสำหรับตัวอย่าง 2 กลุ่ม ซึ่งมี 2 ลักษณะ คือ เป็นตัวอย่างที่อิสระกัน โดยใช้สถิติการทดสอบทีของประชากรที่อิสระต่อกัน (Independent Samples) (2) การวิเคราะห์ความแปรปรวนหรือเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่มขึ้นไปด้วยสถิติการทดสอบเอฟ (f-Test และในกรณีที่พบความแตกต่างจะทำการทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ้ (Scheffé)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยข้อที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารมืออาชีพ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองบ้านดุง ในภาพรวมรายด้านและรายข้อ โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารมืออาชีพ ปรากฏผลดังตาราง 2 ต่อไปนี้

ด้านบุคลิกภาพ	n=97		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านบุคลิกภาพ	4.26	0.22	มาก
2. ด้านความรู้ความสามารถ	4.18	0.20	มาก
3. ด้านทักษะทางการบริหาร	4.21	0.20	มาก
4. ด้านวิสัยทัศน์	4.18	0.24	มาก
5. ด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ	4.24	0.25	มาก

ด้านบุคลิกภาพ	n=97		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
6. ด้านประสบการณ์และผลสำเร็จในการปฏิบัติงาน	4.19	0.18	มาก
รวม	4.21	0.13	มาก

ตาราง 2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารมืออาชีพสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา
ในสังกัดเทศบาลเมืองบ้านดุง

จากตาราง 2 พบว่า ระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารมืออาชีพสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองบ้านดุง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.21$; S.D.=0.13) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ($\bar{X}=4.26$; S.D.=0.22) ด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ ($\bar{X}=4.24$; S.D.=0.25) ด้านทักษะทางการบริหาร ($\bar{X}=4.21$; S.D.=0.20) ด้านประสบการณ์และผลสำเร็จในการปฏิบัติงาน ($\bar{X}=4.19$; S.D.=0.18) ด้านความรู้ความสามารถ ($\bar{X}=4.18$; S.D.=0.20) และด้านวิสัยทัศน์ ($\bar{X}=4.18$; S.D.=0.20) ตามลำดับ

ผลการวิจัยข้อที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารมืออาชีพ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองบ้านดุง โดยจำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน โดยใช้สถิติการทดสอบทีของประชากรที่อิสระต่อกันและการทดสอบเอฟแบบความแปรปรวนทางเดียว ดังตารางต่อไปนี้

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของ ผู้บริหารสถานศึกษา	วุฒิการศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	t	p-value
1. ด้านบุคลิกภาพ	ชาย	4.25	0.27	0.17	0.68
	หญิง	4.27	0.19		
	รวม	4.26	0.22		
2. ด้านความรู้ความสามารถ	ชาย	4.16	0.26	0.32	0.58
	หญิง	4.19	0.17		
	รวม	4.18	0.20		
3. ด้านทักษะทางการบริหาร	ชาย	4.17	0.25	1.74	0.19
	หญิง	4.23	0.17		
	รวม	4.21	0.20		

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของ ผู้บริหารสถานศึกษา	วุฒิการศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	t	p-value
4. ด้านวิสัยทัศน์	ชาย	4.15	0.26	0.88	0.35
	หญิง	4.20	0.24		
	รวม	4.18	0.24		
5. ด้านคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ	ชาย	4.24	0.28	0.02	0.88
	หญิง	4.23	0.23		
	รวม	4.24	0.25		
6. ด้านประสบการณ์และ ผลสำเร็จในการ ปฏิบัติงาน	ชาย	4.20	0.21	0.00	0.98
	หญิง	4.19	0.17		
	รวม	4.19	0.18		
รวม	ชาย	4.19	0.16	0.68	0.41

ตาราง 3 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารมืออาชีพ โดยจำแนกตามเพศ

จากตาราง 3 พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองบ้านดุง จำแนกตามเพศพบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของ ผู้บริหารสถานศึกษา	วุฒิการศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	t	p-value
1. ด้านบุคลิกภาพ	ปริญญาตรี	4.25	0.21	0.29	0.58
	สูงกว่าปริญญาตรี	4.27	0.23		
	รวม	4.26	0.22		
2. ด้านความรู้ความสามารถ	ปริญญาตรี	4.18	0.18	0.00	0.95
	สูงกว่าปริญญาตรี	4.18	0.23		
	รวม	4.18	0.20		
3. ด้านทักษะทางการบริหาร	ปริญญาตรี	4.19	0.19	1.23	0.27
	สูงกว่าปริญญาตรี	4.23	0.22		
	รวม	4.21	0.20		
4. ด้านวิสัยทัศน์	ปริญญาตรี	4.18	0.20	0.03	0.85
	สูงกว่าปริญญาตรี	4.19	0.29		
	รวม	4.18	0.24		

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของ ผู้บริหารสถานศึกษา	วุฒิการศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	t	p-value
5. ด้านคุณธรรมจริยธรรมและ จรรยาบรรณวิชาชีพ	ปริญญาตรี	4.22	0.21	0.67	0.41
	สูงกว่าปริญญาตรี	4.26	0.28		
	รวม	4.24	0.25		
6. ด้านประสิทธิภาพและ ผลสำเร็จในการปฏิบัติงาน	ปริญญาตรี	4.19	0.16	0.07	0.79
	สูงกว่าปริญญาตรี	4.20	0.20		
	รวม	4.19	0.18		
รวม	ปริญญาตรี	4.20	0.12	0.62	0.43
	สูงกว่าปริญญาตรี	4.22	0.15		
	รวม	4.21	0.13		

ตาราง 4 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารมีอาชีพร โดยจำแนกตามวุฒิการศึกษา

จากตาราง 4 พบว่า ข้อมูลเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารมีอาชีพรของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองบ้านดุง โดยจำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของ ผู้บริหารสถานศึกษา	ประสบการณ์ การทำงาน	$\bar{X}$	S.D.	t	p-value
1. ด้านบุคลิกภาพ	0 -5 ปี	4.21	0.22	0.47	0.62
	6 – 10 ปี	4.27	0.19		
	11 ปีขึ้นไป	4.27	0.26		
	รวม	4.26	0.22		
2. ด้านความรู้ความสามารถ	0 -5 ปี	4.13	0.23	1.04	0.35
	6 – 10 ปี	4.17	0.20		
	11 ปีขึ้นไป	4.22	0.20		
	รวม	4.18	0.20		
3. ด้านทักษะทางการบริหาร	0 -5 ปี	4.21	0.20	0.02	0.97
	6 – 10 ปี	4.20	0.20		
	11 ปีขึ้นไป	4.21	0.21		
	รวม	4.21	0.20		

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของ ผู้บริหารสถานศึกษา	ประสบการณ์ การทำงาน	$\bar{X}$	S.D.	t	p-value
4. ด้านวิสัยทัศน์	0 -5 ปี	4.10	0.18	1.22	0.29
	6 – 10 ปี	4.19	0.24		
	11 ปีขึ้นไป	4.22	0.26		
	รวม	4.18	0.24		
5. ด้านคุณธรรมจริยธรรมและ จรรยาบรรณวิชาชีพ	0 -5 ปี	4.36	0.23	2.04	0.13
	6 – 10 ปี	4.22	0.26		
	11 ปีขึ้นไป	4.21	0.23		
	รวม	4.24	0.25		
6. ด้านประสบการณ์และ ผลสำเร็จในการปฏิบัติงาน	0 -5 ปี	4.21	0.18	0.21	0.81
	6 – 10 ปี	4.20	0.20		
	11 ปีขึ้นไป	4.18	0.16		
	รวม	4.19	0.18		
รวม	0 -5 ปี	4.20	0.13	0.07	0.93
	6 – 10 ปี	4.21	0.13		
	11 ปีขึ้นไป	4.22	0.13		
	รวม	4.21	0.13		

ตาราง 5 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารมืออาชีพ โดยจำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

จากตาราง 5 พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองบ้านดุง โดยจำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารมืออาชีพ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองบ้านดุง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ทั้งนี้ ครูผู้สอนและเจ้าหน้าที่กองการศึกษาอาจเห็นว่า บุคลิกภาพของผู้บริหารมีความสำคัญสำหรับผู้บริหารเป็นอย่างยิ่ง ผู้บริหารที่มีบุคลิกภาพดีย่อมได้รับการยอมรับนับถือจากผู้ใต้บังคับบัญชา เมื่อการยอมรับเกิดขึ้นการบริหารงานย่อมดำเนินไปได้อย่างราบรื่น บุคลิกภาพเป็นส่วนประกอบที่สำคัญส่วนหนึ่งของบุคคลที่จะเป็นผู้นำและจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องปรับปรุงบุคลิกภาพของตนเองเพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานเกิดความ

ประทับใจ รวมทั้งผู้นำเองเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง บุคลิกภาพของผู้นำหรือผู้บริหารมีความสำคัญต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการบริหารงานเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหัวใจสำคัญที่จะทำให้คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาบรรลุตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 ผู้บริหารสังกัดสำนักงานเทศบาลเมืองบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี จึงให้การอบรมพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดอยู่เสมอทำให้ผู้บริหารมีคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพ ดังที่เรณู กองชาญ (2553) ได้กล่าวว่าผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพมีความสำคัญและจำเป็นต่อการศึกษาไทยเพราะการศึกษาไทยจะต้องปรับระบบและพัฒนาผู้บริหารให้เป็นมืออาชีพเพื่อบริหารและจัดการด้านการศึกษาให้บรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ ผู้บริหารมืออาชีวยังมีความสำคัญต่อองค์กร ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพราะผู้บริหารมืออาชีพจะมีความมั่นใจได้ว่า องค์กรจะสามารถแข่งขันกับองค์กรต่าง ๆ และมีผลงานที่มีคุณภาพได้ ทั้งนี้ผู้บริหารที่มีบุคลิกภาพดีย่อมได้รับการยอมรับนับถือจากผู้ใต้บังคับบัญชา เมื่อเกิดการยอมรับแล้ว การบริหารงานย่อมดำเนินไปได้อย่างราบรื่น ด้านการพูดมีคนฟังแล้วคล้อยตาม เมื่อมีคำสั่งหรือดำเนินการก็ได้รับความร่วมแรงร่วมใจ เจอปัญหาที่พร้อมที่ช่วยกันแก้ไข ส่วนบุคลิกภาพเป็นส่วนประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งของบุคคลที่จะเป็นผู้นำและจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องปรับปรุงบุคลิกภาพของตนเองเพื่อให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานเกิดความประทับใจ รวมทั้งตัวผู้นำเองเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ผู้มีบุคลิกภาพดีต้องเป็นผู้มีสุขภาพจิตดีเป็นเบื้องต้น มองเห็นสิ่งต่าง ๆ ตามเป็นจริง ไม่ว่าอยู่ในสถานการณ์ใดก็ปฏิบัติตนคงเส้นคงวาหรือสามารถปรับตัวได้ดี เพราะ

- 1) สามารถรับรู้เข้าใจสภาพความจริงอย่างถูกต้อง
- 2) การแสดงอารมณ์อยู่ในลักษณะและขอบเขตที่เหมาะสม
- 3) สามารถสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและสังคมได้ดี
- 4) สามารถทำงานที่อำนวยความสะดวกต่อผู้อื่นและสังคมได้
- 5) มีความรักและความผูกพันต่อผู้อื่น และ
- 6) สามารถพัฒนาตนเองด้วยการแสดงออกต่อผู้อื่นได้ดีขึ้น

ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของชนินาถ ทิพย์อักษร และจตุพร จันทรัมย์ (2568) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพนักบริหารทรัพยากรมนุษย์และคุณลักษณะที่สถานประกอบการต้องการกับการตัดสินใจรับเข้าทำงานของนักศึกษาออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพในประเทศไทยพบว่า บุคลิกภาพนักบริหารทรัพยากรมนุษย์แบบมีจิตสำนึกมีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะที่สถานประกอบการต้องการ บุคลิกภาพนักบริหารทรัพยากรมนุษย์แบบความมั่นคงทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะที่สถานประกอบการ และบุคลิกภาพนักบริหารทรัพยากรมนุษย์แบบหัวไวมีความสัมพันธ์

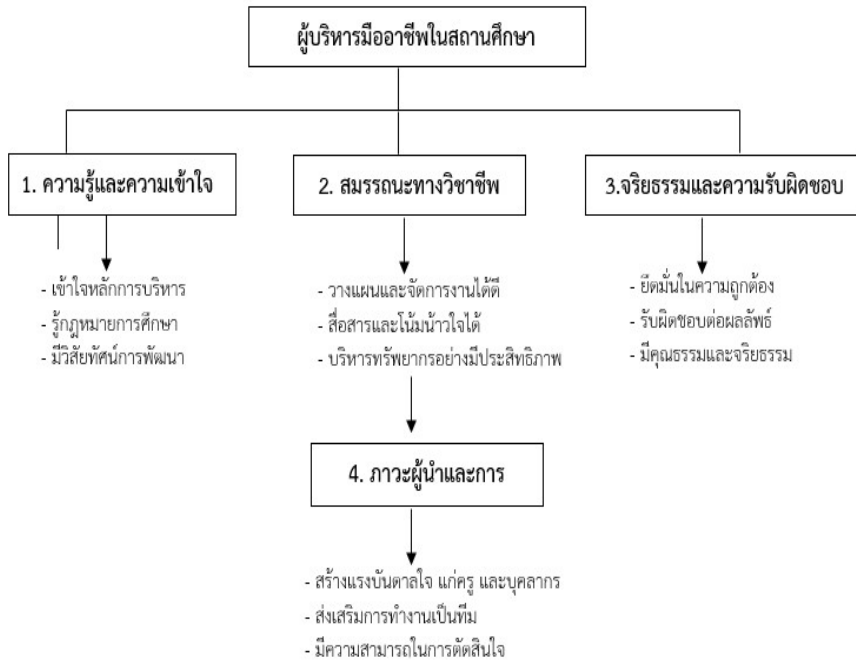
กับการตัดสินใจรับเข้าทำงาน และคุณลักษณะที่สถานประกอบการต้องการด้านทักษะการบริหารงานและด้านทักษะบุคลิกภาพที่น่าเชื่อถือมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจรับเข้าทำงานโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของพัฒน์วดี พัวพันธุ์ (2555) ที่ได้ศึกษาบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบในวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ลักษณะบุคลิกภาพทั้งห้าตามแนวคิดของคอสต้า (Costa) และ จอห์น (John) ประกอบด้วย 1) บุคลิกภาพแบบแสดงตัว เป็นบุคคลที่มีลักษณะเข้ากับสังคมได้ง่าย มีเหตุผล 2) บุคลิกภาพแบบหัวน้าว เป็นบุคลิกที่มีความหัวน้าวทางอารมณ์ 3) บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ เป็นบุคลิกที่มีความอยากรู้อยากเห็น มีแนวโน้มที่จะมีความรู้เชิงลึกในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง 4) บุคลิกภาพแบบรู้สึกผิดชอบชั่วดี เป็นบุคลิกที่มีความขยัน รับผิดชอบ อยู่ในกฎระเบียบ 5) บุคลิกภาพแบบเป็นมิตร เป็นบุคลิกที่มีความอดทน ซื่อสัตย์ โอบอ้อมอารี จึงสรุปได้ว่า การพัฒนาบุคลิกภาพเป็นคุณค่าสำคัญของชีวิตมนุษย์ ไม่ว่าจะมองในแง่ความสุขในชีวิตครอบครัว ชีวิตในสังคม และในการทำงาน หรือในแง่ของความสำเร็จในการดำเนินชีวิต ล้วนเป็นสิ่งที่พึงปรารถนาของมนุษย์

2. ครูผู้สอนสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองบ้านดุงและเจ้าหน้าที่กองการศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองบ้านดุงที่มีเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานที่ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองบ้านดุงพบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเนื่องจากระบบการบริหารงานของสำนักงานเทศบาลเมืองบ้านดุงนั้น ความเป็นเพศชายหรือเพศหญิงมีความเท่าเทียมกันทั้งความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ประกอบกับผู้บริหาร ส่วนราชการและสถานศึกษาในสังกัดให้ความสำคัญกับระดับของผลการปฏิบัติงานและความสามารถมากกว่าเพศ การศึกษาและประสบการณ์ทำงานที่แตกต่างกัน โดยการมอบหมายงานที่เหมาะสมและเท่าเทียมกันจึงทำให้การทำงานไม่แตกต่างกันมาก และการทำงานในสำนักงานเทศบาลเมืองบ้านดุงและสถานศึกษาในสังกัดเป็นการทำงานเป็นทีม ซึ่งเป็นการช่วยเหลือส่งเสริมการทำงานร่วมกัน โดยที่เพศ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ ไม่มีผลต่อการปฏิบัติงาน เนื่องจากในการปฏิบัติงานจะต้องเรียนรู้ระเบียบหรือกฎหมายที่แก้ไข เปลี่ยนแปลงและปรับตามสถานการณ์ให้เหมาะสมกับสังคมที่มีความเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา จึงทำให้การทำงานต้องเริ่มเรียนรู้ใหม่ตามระเบียบที่ออกมา และทุกคนต้องทำงานร่วมกัน แก้ไขปัญหาร่วมกันตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย โดยผู้บริหารจะทำหน้าที่สั่งการตามนโยบายและแผนขององค์กรและสถานศึกษาในสังกัด ส่วนครูผู้สอน เจ้าหน้าที่จะปฏิบัติงานตาม

คำสั่งและดำเนินการตามแผนงานที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด และจะต้องรับทราบแนวทางการบริหารที่ยึดหลักการกระจายอำนาจไปสู่ส่วนราชการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดิเรก แสงกนิก และวิรัชพัชร วงศ์วัฒน์เกษม (2567) ที่ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารมืออาชีพยุคใหม่ตามทัศนคติของครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 พบว่า 1) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารมืออาชีพยุคใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารมืออาชีพยุคใหม่ตามทัศนคติของครูผู้สอน จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 3) แนวทางพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารมืออาชีพตามทัศนคติของครูผู้สอน ประกอบด้วย 9 ด้าน คือ 1) ด้านผู้นำทางวิชาการและวิชาชีพ 2) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 3) ด้านวิชาการ 4) ด้านบุคลิกภาพ 5) ด้านมนุษยสัมพันธ์ที่ดี 6) ด้านความสามารถในการบริหารสถานศึกษา 7) ด้านวิสัยทัศน์ 8) ด้านการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ 9) ด้านการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลงานของวิบูลย์ วงสะพงษ์ (2566) เรื่องคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพในสถานการศึกษาระดับพื้นฐานพบว่า ด้านความรู้ความเข้าใจในวิชาชีพต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและมีวิสัยทัศน์ ด้านลักษณะความเป็นมืออาชีพต้องมีความรู้และเทคนิคการบริหารงานใหม่ที่อาศัยทักษะกับความชำนาญในการบริหารงาน ด้านจริยธรรมและความรับผิดชอบต้องมีวินัยในตนเองเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี และด้านบุคลิกภาพที่ดีต้องมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่ควบคุมอารมณ์ตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษณพงษ์ ศรีทรัพย์ (2565) ซึ่งได้ศึกษาคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพมี 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวิสัยทัศน์กว้างไกล 2) ด้านภาวะผู้นำและเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลง 3) ด้านทักษะการบริหารจัดการที่ดีแบบผู้บริหารยุคใหม่ และ 4) ด้านทักษะการสื่อสารและมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ทั้งสี่ด้านสามารถสรุปได้ว่า ผู้บริหารจะทำหน้าที่สั่งการตามแนวนโยบายและแผนขององค์กรและสถานศึกษาในสังกัด ส่วนครูผู้สอน เจ้าหน้าที่จะปฏิบัติงานตามคำสั่งและดำเนินการตามแผนงานที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัดและต้องรับทราบแนวทางการบริหารที่ยึดหลักการกระจายอำนาจไปสู่ส่วนราชการและสถานศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยการปฏิบัติการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหาร ตลอดจนผลสัมฤทธิ์ของผลงานตามเป้าหมาย

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะความเป็นนักการบริหาร การศึกษามืออาชีพ คณะผู้วิจัยได้พบองค์ความรู้ใหม่ที่สามารถแสดงออกเป็นแผนภาพได้ ดังนี้

ภาพ 1 คุณลักษณะความเป็นนักการบริหารการศึกษามืออาชีพ

จากภาพ 1 แสดงให้เห็นว่า 1) ความรู้และความเข้าใจในวิชาชีพ จำแนกเป็น การรู้หลักการบริหาร กฎหมายและแนวทางพัฒนาสถานศึกษา 2) สมรรถนะทาง วิชาชีพ จำแนกเป็นการมีทักษะการจัดการ การสื่อสารและการบริหารทรัพยากร 3) จริยธรรมและความรับผิดชอบ จำแนกเป็นการยึดมั่นในความถูกต้อง มีคุณธรรม และรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ และ 4) ภาวะผู้นำ จำแนกเป็นการสร้างแรงบันดาลใจ ส่งเสริมทีมและตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณ

สรุป

ผลการวิจัยคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหาร สถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองบ้านดุง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาราย ด้าน โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรม

จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ ด้านทักษะทางการบริหาร ด้านประสบการณ์และผลสำเร็จในการปฏิบัติงาน ด้านความรู้ความสามารถ และด้านวิสัยทัศน์ โดยสามารถสรุปได้ ดังนี้ 1) ด้านบุคลิกภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง และด้านมีกิริยาสุภาพมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 2) ด้านความรู้ความสามารถ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีความสามารถในการเชิงการสื่อสาร ส่วนด้านความรอบรู้ความสามารถในด้านการวางแผนการปฏิบัติงานของบุคลากรมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 3) ด้านทักษะการบริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีทักษะการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ส่วนด้านการรับฟังความคิดเห็นเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ร่วมคิดร่วมทำรับผิดชอบมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 4) ด้านวิสัยทัศน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ กำหนดเป้าหมายของหน่วยงานในอนาคตได้ชัดเจน ส่วนด้านสนับสนุนบุคลากรแสวงหาวิธีการใหม่เพื่อการปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 5) ด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีความซื่อสัตย์สุจริตและเสียสละเพื่อนงานในหน้าที่ ส่วนด้านปฏิบัติหน้าที่โดยยึดผลการพัฒนาประโยชน์ต่อส่วนรวมเป็นหลักมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 6) ด้านประสบการณ์และผลสำเร็จในการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีประสบการณ์ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ผ่านตามบทบาทหน้าที่หรือที่เกี่ยวข้องด้านคุณวุฒิได้ ส่วนด้านแสดงบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ผลการวิจัยเปรียบเทียบกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารมืออาชีพ โดยจำแนกตามเพศ วุฒิกการศึกษาและประสบการณ์ทำงานพบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณพงษ์ ศรีทรัพย์. (2565). *คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- กาญจน์ เรืองมนตรี. (2549). *ทฤษฎีผู้นำ*. มหาสารคาม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กิตติมา ปรีดีติลก. (2551). *การบริหารและการนิเทศเบื้องต้น*. กรุงเทพมหานคร: อักษรพัฒนา.

- ชนินาถ ทิพย์อักษร และจตุพร จันทารมย์. (2568). ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ
นักบริหารทรัพยากรมนุษย์และคุณลักษณะที่สถานประกอบการต้องการกับ
การตัดสินใจรับเข้าทำงานของนักศึกษาออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพใน
ประเทศไทย. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออก*
เฉิงเหินอู๋. 15 (2), 154-167.
- ดิเรก แสงกนิก และวิรัชพัชร วงศ์วัฒน์เกษม. (2567). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ
ผู้บริหารมืออาชีพยุคใหม่ตามทัศนคติของครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3. *วารสารเสียงธรรมจากมหายาน*.
10 (1), 1-14.
- ทรงสวัสดิ์ แสงมณี. (2552). *คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามความต้องการ*
ของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางขุนเทียน. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษา ยุคปฏิรูป*
การศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: แอล.ที.เพรส.
- เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2549). *ภาวะผู้นำและผู้นำเชิงกลยุทธ์*, พิมพ์ครั้งที่ 5.
กรุงเทพมหานคร: เซ็นทรัลเอเคเพรส.
- รุ่ง แก้วแดง. (2545). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารยุคปฏิรูปการศึกษา: ผู้บริหาร*
(การศึกษา) มืออาชีพ. กรุงเทพมหานคร: วี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น.
- เรณู กองชาญ. (2553). *คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพตามทัศนะของครูในอำเภอมวกเหล็ก*
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น.
- พัฒน์วดี พัวพันธ์. (2555). *ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ ความสุขในการทำงาน*
และผลการปฏิบัติงานของพนักงาน กรณีศึกษาโรงงานอุตสาหกรรมการผลิต
และส่งออกเครื่องใช้ในครัวแห่งหนึ่ง. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พิสนุ พองศรี. (2553). *การเขียนรายงานวิจัยและวิทยานิพนธ์*. กรุงเทพมหานคร: ด่าน
สุทธาการพิมพ์.
- วิบูลย์ วงสะพงษ์. (2566). คุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพในสถานการศึกษาขั้น
พื้นฐาน. *Journal of Sustainable Social Development*. 1 (4), 1-16.
- สำนักงานเทศบาลเมืองบ้านดุง. (2567). *ข้อมูลพื้นฐาน*. อุดรธานี: สำนักงานเทศบาล
เมืองบ้านดุง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี.

- สมนึก นนธิจันทร์. (2542). *การเรียนรู้การสอน การวัดประเมินผลจากสภาพจริงของผู้เรียนโดยใช้ Portfolio*. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุทธาทิพย์ รุทธิฤทธิ์. (2546). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์กับทักษะการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลาง สังกัดกรมสามัญศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Krejcie, R. V. and Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30 (3), 607-610. DOI:10.1177/001316447003000308
- Likert, R. and Likert, J. G. (1976). *New Way of Management Conflict*. New York: McGraw-Hill.